

Asia: VN/10556/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

SAMOK suhtautuu myönteisesti perusturvan uudistamiseen ja kannattaa sosiaaliturvajärjestelmän sujuvoittamista. Sujuvan järjestelmän tulee ottaa huomioon myös ihmisten erilaiset elämäntilanteet, jotta se palvelee myös niitä asiakasryhmiä, joilla ei ole esimerkiksi realistista mahdollisuutta tehdä kokoaikaista työtä tai aloittaa opintoja. Tähän toivotaan kiinnitettävän erityistä huomiota osana yleistukeen siirtymistä. Koska yleistuen on tarkoitus yhdistää tulevaisuudessa myös muuta perusturvaa, tulisi lain valmisteluun kiinnittää erityistä huomiota ja varmistaa, että etuudet ovat aidosti sovellettavissa menettelytapoineen osaksi yleistukea.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin

SAMOK haluaa huomauttaa yleistuen riittämättömästä tasosta. Suomi on saanut toistuvia huomautuksia Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitealta perusturvan riittämättömästä tasosta, eikä yleistukea koskeva esitys vastaa yleisen kustannuskehityksen tuottamaan tarpeeseen. SAMOK kehottaa tarkastelemaan yleistuen tasoa uudelleen ja sitomaan yleistuen kansaneläkeindeksiin heti lain voimaantulosta alkaen.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin

-

- Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista

-

- Lausuttavaa yleistukilain yleisistä säännöksistä (1 luku)

-

- Lausuttavaa yleistuen saamisen työvoimapolittisista edellytyksistä (2 luku)

SAMOK suhtautuu kriittisesti siihen, että yleistuen yhteyteen halutaan liittää alle 25-vuotiaiden vailla ammatillista koulutusta oleville velvoite hakea vähintään kahta opiskelupaikkaa. Esimerkiksi lukio-opinnoista valmistuva tai opintonsa keskeyttänyt voi olla tilanteessa, jossa itselle mieluisinta työuraa ei ole vielä löytynyt. Tällöin vaatimus hakeutua jatko-opintoihin voi johtaa tilanteeseen, jossa vastaanotetun opiskelupaikan opinnot päädytään keskeyttämään. Samalla henkilö kuitenkin menettää korkeakoulujen valintaprosessissa tärkeän ensikertalaisuuden sekä oikeuden opintolainahyvitykseen. Nämä voivat vaikeuttaa mieluisen opiskelualan päättymistä sekä opintolainan takaisinmaksua tulevaisuudessa. Hakuvelvoitteen sijaan nuorille ja vailla ammatillista koulutusta oleville tulisi aina tarjota ohjausta itselleen sopivimman suunnan löytämiseen.

Hakuvelvoite nivoutuu myös osaksi toimeentulotuen uudistamisprosessia ja voi tuottaa erikoisia sudenkuoppia, joissa toimeentulotukea käyttävää opiskelijaa voidaan kehottaa keskeyttämään pitkittyneet korkeakouluopinnot, mutta osana yleistuen hakemista velvoittaa hakemaan kokonaan uutta opiskelupaikkaa ehtojen täyttämiseksi, koska ammattia ei vielä ole.

- **Lausuttavaa yleistuen määrätymisperusteista (3 ja 4 luvut)**

SAMOK pitää yleistukeen ehdotettua 21 viikon odotusaikaa kohtuuttomana. Koska odotusaika kohdistuu niihin, joilla ei ole peruskoulun jälkeistä tutkintoa, kohdistuu 21 viikon odotusaika erityisesti nuoriin. Odotusaika lisää toimeentulotuen käyttöä, jota voidaan pitää passivoivana etuutena. Olisi nuorelle hyödyllisempää päästä nopeammin työllistymispalveluiden piiriin, joiden käyttämisen kannusteet ovat huomattavasti paremmat yleistuen saajalle. Toimeentulotukimenojen kasvattaminen on hallituksen tavoitteiden vastaista.

- **Lausuttavaa yleistuen toimeenpanosta ja muutoksenhausta (5 ja 6 luvut)**

-

- **Lausuttavaa yleistuen tietojen saamista ja luovuttamista koskevista ehdotuksista (7 luku)**

-

- **Lausuttavaa yleistuen rahoituksesta (8 luku)**

-

- **Lausuttavaa yleistukilain ehdotetusta voimaantulosta (9 luku)**

-

- **Muuta lausuttavaa ehdotetusta yleistukilaista**

-

- **Lausuttavaa peruspäivärahaa koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta**

-

- **Lausuttavaa työmarkkinatukea koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta**

-

- Muuta lausuttavaa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista
 -
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta
 -
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä
 -
- Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista
 -

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

-

Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta

-

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain muuttamisesta

-

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

-

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

-

Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

-

Laki kansaneläkelain muuttamisesta

-

Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

-

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

-

Laki merimieseläkelain muuttamisesta

-

Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

-

Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

-

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

-

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

-

Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

-

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

-

Laki ulosottokaaren muuttamisesta

-

Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Muuta lausuttavaa

-

Alaluusua Erica
Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry